

לומר להם כי עשה לנו מצווה ולכך נצטוו למחות את שמו. וכן במעשה מרים נצטוו להביע לומר להם כי עשה לנו מצווה ולכך נצטוו למחות את שמו. וכן במעשה מרים נצטוו להביע לומר להם כי עשה לנו מצווה ולכך נצטוו למחות את שמו. וכן במעשה מרים נצטוו להביע לומר להם כי עשה לנו מצווה ולכך נצטוו למחות את שמו.

רמב"ן על התורה סוף פרשת תצא

פרשת זכור

רמב"ם ספר המצוות נערך ע"י יחזקאל הרטמן

מצוה קפח היא שצונו להכרית זרע עמלק בלבד משאר זרע עשו זכרים ונקבות קטנים וגדולים. והוא אמרו יתעלה תמחה את זכר עמלק. וכבר קדם לנו שלש מצוות נצטוו בנו ישראל בכניסתן לארץ. למנות להם מלך ולבנות בית הבחירה ולמחות זרע עמלק. ומלחמה זו היא מלחמת מצוה. וכבר התבאר משפטי מצוה זו בפ"א מסוטה.

פ"א ט"ז ת"א, הלכות מלכים פ"ה:

מצוה קפט היא שצונו לזכור מה שעשה לנו עמלק בהקדמו להרע לנו, ולשנוא אותו בכל עת ועת ונעורר הנפשות במאמרים להלחם בו ונזרו העם לשנוא אותו עד שלא תשכח המצוה ולא תחלש שנאו ותחבר מהנפשות עם אורך הזמן. והוא אמרו יתעלה זכור את אשר עשה לך עמלק יכול בלבד כשהוא אומר לא תשכח הרי שכחת הלב אמור הא מה אני מקיים זכור שתאה שנאו בפך, הלא תראה שמואל בהתחילו לעשות המצוה הזאת איך עשה שהוא זכר תחלה מעשהו הרע ואחר כך צוה להרגו. והוא אמרו יתברך פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל. (וי תלא. הלכות מלכים פ"ה):

מגן אברהם ריש סימן תרפה

זכור את אשר עשה. ואם כן לרין לזכור יומת שימעו קריאת פרשת זכור צערה, ממקרא מגילה צומנה, אלא שהעולם לא זכירי זהכי, עכ"ל (מרומת הדשן). ולי נראה ליישב מנהג העולם, דאטו מי כתיב בתורה שיקרא דוקא צעצת זו, אלא שחכמים תקנו צעצת זו, הואיל ושימי רעים ציית הכנסת,

וסמוך לפורים, כדי לסמוך מעשה עמלק למעשה המן, כמו שכתב הלבוש [סעיף ג], ואם כן כשזומע צפורים פרשת ויצא עמלק, נמי זוכר מעשה עמלק ויזאל יצא מוצתו.

ב"ח סימן תרפה
ופרשת החדש ומה שתופסין התוספות בצפיטות דקריאת התורה אינה מן התורה אלא מדרבנן ועזרא הוא דתיקן איכא לתמוה נמי דבפרק מרובה (כ"ק פג.) אמרו משה רבינו עליו השלום תיקן צמדבר שיהו קורין צתורה אלא שזא עזרא ומיקן תלמא וצירושלמי (מגילה פ"ד ה"א) נמי אימא משה תיקן להם לישראל שיהיו קורין צתורה בצעמות וימים טובים

משנה ברורה

תרפה, טז

בוה מצות עשה של זכור. אבל לעניות דעתי, עיקר דינו של המגן אברהם צריך עיון, דהא כתיב בתורה "זכור את אשר עשה וגו' אשר קרך בדרך ויזנב כן וגו' תמחה וגו'". והכוונה שלא לשכוח מה שעשה לנו עמלק, ונספר זה לבנינו ולדורותינו לומר להם: כך עשה לנו הישע ולכך נצטוו למחות את שמו, כמו שכתב הרמב"ן בביאורו, וזה לא זכור בפרשת ויצא עמלק:

וראשי חדשים ובחולו של מועד שנאמר (ויקרא כג מד) וידבר משה את מועדי יי' אל בני ישראל ומציאו הרי"ף צברק הקורא עומד (מגילה יג.) השתא לפי זה ודאי כל קריאה צעצמות מן התורה כפירוש רש"י אלא שלא היה סדר מיוחד לכל קריאה מלכד פרשת זכור וצא עזרא ומיקן הסדר לכל הקריאות ואפילו לפי זה נראה דלרין לזכור טפי צפרשת זכור שהיא מצוה מיוחדת ומפורשת צתורה מה שאין כן שאר קריאות שאין אלא צעל פה מפי משה רבינו עליו השלום ועיין בתרומות הדשן סימן ק"ח: שצינו במסכת סופרים (פכ"א ה"ד)

גמי מגילה ל.

בשנייה זכור וכו': איתמר פורים שחל להיות בע"ש רב אמר מקדמיין פרשת זכור ושמואל אמר מאחרין רב אמר מקדמיין כי היכי דלא תיקדום עשיה לזכירה ושמואל אמר מאחרין אמר לך כיון דאיכא מוקפין דעברי במחמיר עשיה וזכירה בהדי הדדי קא אתיין תנן בשניה זכור והא כי מקלע

מנחת חינוך מצוה תרג

[ג] והרב המחבר פוטר נשים ממצוה זו, ונראה קלם לפוטר אותם מהלאו ג"כ. וצ"מ אינו מצוה זכ, ולרין ראה לפטור נשים ממזות עשה שאין הזמן גרמא, וצפרט צמקוס לאו ג"כ. ומה שכתב כי להם לעשות המלחמה ולא לנשים, באמת מלחמת מצוה הכל יוצאין אפילו כלה מחופפה כצמאר צ"מ סוטה מ"ד ע"ב וצ"מ כאן פ"ו ה"ד. גם מי עמד בסוד ד' יתברך אם העטס מממת הנקמה, דאפשר גזירת הכתוב שזכור שנאמר מצייה טעס ואנחנו אין יודעים, ואפשר אף צביאט משיטנו שייכרת עמלק מכל וכל ולא יהיה זכר להם מ"מ הזכירה יהיה ממיד מצות עשה לזכור ולא לשכוח, על כן צ"ע דפוטר נשים ממזות עשה זו. ונראה דכל אישי ישראל שייצט כמו כל מצות עשה שאין הזמן גרמא, כן נראה.

מצוה תרג

מצוה להכרית זרעו של עמלק

(א) שנצטוונו למחות זרעו של עמלק ולאבד זכרו מן העולם זכר ונקבה גדול וקטן ועל מנחת חינוך <מפורסם ירושלים> עמוד מס' 437 מצ"ב, ויוסף חרופס עיי' תבנית אורח החכמה רבי ירוחם פערלא - עשה נט-ס העשין המסורות ליחידים, נראה דהרי בלאו הכי קשה אמאי לא מנה הבה"ג וסייעתו עשה דזכירת עמלק, ולא מנו אלא עשה דמחייה בלבד, ונראה ברור דסבירא ליה דזכירה אינה מצוה בפני עצמה, אלא גם היא בכלל עשה דמחייה היא, דענין הזכירה הוא לזכור החובה למחות זרעו וכל אשר לו, וכן הוא שולחן ערוך סימן תרפה

זכור ופרשת ארומה (ב) חייבים לקראם

(ב) מדאורייתא [בג] לפיכך בני הישובים שאין להם מנין צריכים לבא למקום שיש מנין בשבתות הללו כדי לשמוע פרשיות אלו שהם מדאורייתא: הגה (ב) ואם אי אפשר להם לבא מכל מהום זיהרו לתרום צנגייתם וצטעמם:

ט"ז ס"ס תרפ"ה

מדאורייתא, רק פרשת זכור. ובתוספות קצרות מצרכות פרק צ' [ג, א ד"ה צלשון] פירשו דפרשת זכור ופרשת פרה שייכים בקריאתם מן התורה, עכ"ל (מרומת הדשן). וכתב רש"ל דיראה מזה שאין הקטן עולה למפטיר צפרשת זכור, ואף על פי שהשליש ציבור קורא צתורה, מה צכך, [הא*] צענין צר מיוצא לעלות, והוא גם כן קורא צתורה אלא שהשליש ציבור קורא צקול רס שלא לצי"ש. ואף צפרשת פרה יש ליחזק שצאותן תוספות י' יראה דהיא מדאורייתא, וכמדומה שכן מלאמי צחידושי מרדכי [א], עכ"ל. וכתב מו"ם ז"ל [צ"ח עמוד חמ"ד] ואינו נכון, דצקטן היודע למי מצרכין ודאי שרי, אף על פי שהקטן קורא צקול רס, דהא קטן עולה למנין צעצה [סימן רפב סעיף ג], וקריאת ספר תורה בכל צצת היא דאורייתא, מוידבר משה את מועדי [ויקרא כג, מד] כו', כדאימא צירושלמי [מגילה פ"ד הלכה א], ומציאו הרי"ף פרק הקורא עומד [שם ג, א], אלא שלא היה סדר מיוחד לכל קריאה מלכד פרשת זכור, ועזרא מיקן הסדר לכל הקריאות. ואפילו צקטן שאינו יודע למי מצרכין לא ידעתי למה לא יצאו בקריאת השלים ציבור פרשת זכור בקריאת ספר תורה, דמאי נפקא מינה צעולה לספר תורה אם הוא קטן, עיקר החיזו שיממעו בקריאת התורה, עד כאן לשונו. ולענין נראה דצקטן שאין יודע למי מצרכין, אין יוצאין ידי הצרכה על ידו, ואין יוצאין ידי קריאה צלא צרכה. על כן אין להקרות למפטיר לקטן שאינו יודע למי מצרכין.

מצוה תרג

מצוה לזכור מה שעשה עמלק לישראל בצאתם ממצרים

ונוהגת מצוה זו בכל מקום ובכל זמן, בזכרים כי להם לעשות המלחמה ונקמת האויב, לא לנשים.